

OTV als schakel tussen po en vo

Goudse Scholengemeenschap Leo Vroman

De school

De Goudse Scholengemeenschap Leo Vroman is een openbare scholengemeenschap voor mavo, havo en vwo in Gouda. Er zijn drie locaties: een hoofdgebouw voor de havo- en vwo leerlingen vanaf leerjaar 2, een locatie voor de mavo-leerlingen vanaf leerjaar 2 en een brugklasgebouw voor alle leerlingen van het eerste leerjaar. De OTV lessen worden op deze derde locatie gegeven. Het brugklasgebouw is iets groter dan een flinke basisschool (10 klassen, volgend schooljaar 11) en werkt in die zin mee aan het bevorderen van een soepeler overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. De brugklasleerlingen kunnen zo al wennen aan het leven als middelbare scholier, terwijl ze toch nog in een meer beschermde omgeving zitten. Inmiddels is er gestart met de verbouwing van het brugklasgebouw, zodat er na de zomer 2011 meer ruimte voor de leerlingen is. De oplevering van het vernieuwde gebouw bevordert ook de invoering van een nieuw onderwijsconcept (zie 'inhoud').

Doelgroep

De doelgroep voor OTV bestaat in principe uit leerlingen die afkomstig zijn van de basisscholen 't Schateiland en Al Qalam die betrokken zijn bij het OTV traject in Gouda. Daarnaast maakt de Goejanverwelleschool deel uit van het Goudse OTV traject, maar daarvan zijn er momenteel geen leerlingen in de brugklas van de GSG. Gaandeweg de looptijd is de doelgroep iets verbreed naar de leerlingen die extra ondersteuning kunnen gebruiken. Drie leerlingen van de twee toeleverende OTV basisscholen die de extra lessen niet (meer) nodig hebben, zijn uitgestroomd en hun plaatsen worden ingenomen door leerlingen waarvan de coördinator vindt dat ze in aanmerking komen, op basis van toetsen. Dit heeft ook met de motivatie te maken: leerlingen die de OTV voor hun gevoel niet echt nodig hebben, zijn niet zo gemotiveerd om nog een lesuur van half vier tot kwart over vier op school te zitten. Er zijn in totaal 12 plekken beschikbaar, waarvan 9 nu zijn gevuld met leerlingen van de twee OTV-basisscholen. Volgend schooljaar zullen deze leerlingen (die dan in het tweede leerjaar zitten) naar verwachting hun OTV- uur kunnen handhaven, zodat er sprake is van een uitbreiding van de doelgroep.

Inhoud

De inhoud van OTV is individueel van aard; er is eigenlijk geen gemeenschappelijk programma. Dit komt doordat de leervragen erg verschillend zijn en het niveau ook varieert. Leerlingen krijgen daarom gedurende 1 lesuur per week individuele begeleiding bij die onderwerpen waar ze het meest behoefte aan hebben. Deze behoefte wordt mede gebaseerd op de scores van toetsen (van bijvoorbeeld Diataal). Daarnaast inventariseert de coördinator de behoeften via de docenten en via de leerlingen zelf. De OTV wordt dus vooral met zelfstandig werken ingevuld, hetgeen wil zeggen dat de docent alle leerlingen langs loopt en hun vorderingen bijhoudt. *“Zelfstandig werken van leerlingen is dus hard werken voor de docent.”* Inhoudelijk werken de leerlingen aan hun eigen werk met de reguliere methoden die zij voor andere vakken hebben, maar soms wordt er aanvullend gewerkt met Nieuwsbegrip voor begrijpend lezen en RekenAPK, een digitaal programma, voor het bijhouden van de rekenvaardigheden.

Het uurtje OTV moet gezien worden als onderdeel van een veel groter traject, waarbij de GSG een slag wil maken met het taal en rekenbeleid en met het verbeteren van de studievvaardigheden. Dit geldt voor alle leerlingen op de locatie, dus niet alleen voor de OTV leerlingen. Het gebruik van OTV wordt dan ook door de school beschouwd als voorloper van een situatie zoals men die zich voor de toekomst voorstelt. Al vaker had de schoolleiding het gevoel dat de aanpak en structuur van het voortgezet onderwijs met de scheiding van verschillende vakken niet goed aansluit bij het zelfstandig werken zoals dat in het basisonderwijs gebeurt en ook weer later in het mbo en ho. *“Iedereen roept*

dat altijd maar, wij willen daar ook wat aan doen.” De verbouwing van het brugklasgebouw moet leiden tot een situatie die meer mogelijkheden biedt om de individuele leervragen beter te bedienen. Dit gebeurt door het inrichten van domeinen met ruimten die passen bij het karakter van de activiteit. Dan gaat het bijvoorbeeld om zelfstudie, stilteplekken, instructieruimten en ict-plekken.

Organisatie, financiën en docenten

De OTV wordt gegeven door een dit schooljaar aangetrokken docent die ook studievoordigheden onder haar hoede heeft en coördinator taal en rekenen is voor de hele brugklaslocatie. Zij heeft een aanstelling van 0,7 fte. De OTV beslaat slechts 1 lesuur per week, dus het grootste deel van de werktijd wordt besteed aan de andere twee onderwerpen. Het is de bedoeling dat volgend schooljaar het OTV uur geïntegreerd is in het rooster en niet meer tijdens een apart uur aan het einde van de schooldag is gepland. Qua financiën wordt het grootste deel van de aanstelling door de school uit de lumpsum betaald; slechts een klein deel komt uit het OTV budget.

De docent was voorheen werkzaam op een basisschool. Het aantrekken van een leerkracht van een basisschool was een bewuste keuze van de schoolleiding om de gewenste onderwijskundige vernieuwing en de ‘basisschoolaanpak’ te stimuleren. *“Ik heb een middenmanagement opleiding gevolgd en door twee jaar ervaring als bouwcoördinator heb ik ervaring opgedaan met beleidsmatige onderwerpen.”* Voor de docent was het voortgezet onderwijs overigens niet onbekend: ze was namens haar toenmalige basisschool lid van de BOVO stuurgroep Gouda, waardoor zij al veel contact had met het voortgezet onderwijs. Ze is op basis van deze contacten ook door de GSG benaderd met de vraag of zij deze functie zou willen vervullen. Met 16 jaar ervaring in het basisonderwijs merkt ze grote cultuurverschillen met het voortgezet onderwijs op. Ze ervaart minder contact tussen docenten over een leerling en minder collegiale consultatie. Haar functie is ook nog niet helemaal helder voor de andere docenten, waardoor ze soms wat eilandgevoel heeft. Naarmate ze langer werkzaam is, gaat dit echter wel beter.

Het is de bedoeling dat er volgend schooljaar een onderwijsassistent wordt aangetrokken die uitvoerende taken op zich zal nemen, terwijl de docent zich dan vooral met de coördinerende taken kan bezighouden.

Andere partijen

De contacten met ouders in het kader van OTV zijn beperkt. De ouders zijn wel geïnformeerd via brieven dat hun kinderen meedoen met OTV. Daar zijn niet echt veel reacties op gekomen, ouders hebben het voor kennisgeving aangenomen.

Er zijn contacten met de andere scholen voor voortgezet onderwijs in Gouda over de aanpak van OTV. Er vindt uitwisseling plaats over hoe op de andere scholen de OTV wordt afgestemd op het reguliere aanbod.

De onderwijsadviesdienst CPS begeleidt de OTV docent in het kader van het ontwikkelen van een beleidsplan taal en rekenen voor de onderbouwlocatie. Dit beleidsplan wordt opgesteld aan de hand van de referentieniveaus taal en rekenen.

Successen en knelpunten

Een succesfactor is de integratie van OTV met het reguliere curriculum en het feit dat OTV door de veelal individuele invulling wordt beschouwd als aanpak voor een onderwijskundige vernieuwing die voor de hele locatie moet gaan gelden. Doordat het grootste deel van de aanstelling van de docent door de school wordt betaald uit de lumpsum, is de kans groot dat ook bij het aflopen van het OTV project de aanpak wordt voortgezet. Het is niet sterk afhankelijk van de middelen die voor OTV beschikbaar zijn en bovendien is de schoolleiding zeer groot voorstander van deze aanpak.

Een ‘officieel’ knelpunt is dat leerkrachten afkomstig van een basisschool niet over de bevoegdheid beschikt om in het voortgezet onderwijs les te geven. Dit vindt de school echter geen probleem en ook de docent heeft hier geen moeite mee.

De motivatie van leerlingen vraagt aandacht, vooral van de leerlingen die OTV voor hun gevoel eigenlijk niet nodig hebben. In het begin heeft de docent gewerkt met een oorkonde om de leerlingen te belonen voor hun inspanning, maar dat werkte na enige tijd niet meer goed. Daarom is een aantal leerlingen al gewisseld. Er is soms wel sprake van verzuim. De school wil echter niet de nadruk leggen op het verplichte karakter van OTV, maar het aan de leerlingen presenteren als iets extra’s: “Je hebt de mogelijkheid om OTV te volgen, maak er gebruik van.” De voor het komende schooljaar bedachte aanpak, wanneer OTV verweven is in het reguliere rooster zal naar verwachting leiden tot minder motivatieproblemen.

Resultaten

Het beoogde resultaat is in de eerste plaats het bijhouden en verbeteren van het bestaande niveau waarop de leerlingen in de brugklas zijn ingestroomd. “Als door de OTV een mavo-leerling naar het tweede leerjaar havo zou kunnen instromen, zou dat mooi zijn, maar het is niet waar we naar streven. Daarvoor is een uur natuurlijk ook niet veel.” De school meet de resultaten van OTV via de toetsen van Diataal en de Cito-toets rekenen. Deze scores worden opgenomen in het eigen administratiesysteem. Daarnaast is het de bedoeling dat in het Digitale Overdrachts Dossier (DOD) wordt vermeld dat de leerlingen op de basisschool OTV hebben gehad en dat hier in het voortgezet onderwijs mee wordt verder gegaan. Deze registratie is echter op dit moment nog niet gerealiseerd.

Tot slot

De OTV- activiteit wordt door de school als opmaat beschouwd voor een omvangrijker traject waarbij het voortgezet onderwijs meer elementen van het basisonderwijs wil overnemen, zodat leerlingen in de brugklas meer zelfstandigheid krijgen. Dit zorgt ervoor dat de OTV op dit moment vooral als een soort huiswerkles functioneert. De verbinding van OTV met taal-en rekenbeleid en studievoordigheden voor alle leerlingen moet leiden tot een verankering waar iedereen profijt van heeft. De komst van een leerkracht uit het basisonderwijs draagt hier in belangrijke mate aan bij.